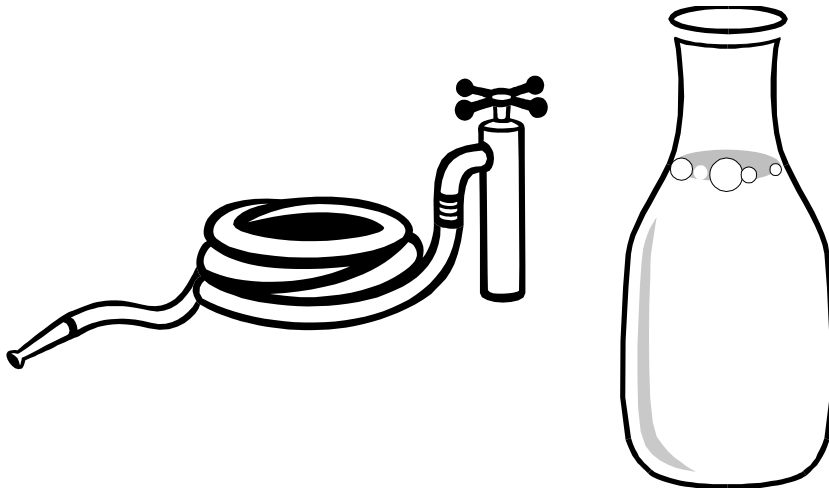

DRIKKEVANNET I BÆRUM

Forvaltningsrevisjon Gjennomført 04.2001 – 03.2002

Morten Mjøsnes
fagansvarlig for forvaltningsrevisjon

Shazia Ahmed
Ann-Kristin Netland

Bærum kommunerevisjon, Pb. 62, 1300 Sandvika Tlf: 67 50 40 50 Faks: 67 50 36 79
Arkivkode: 011.72 A/

INNHold

SAMMENDRAG	2
MÅLSETTING MED PROSJEKTET	2
ARBEIDETS OMFANG OG BEGRENSNINGER	2
REVISJONENS VURDERING OG KONKLUSJON	2
ANBEFALINGER	3
1 INNLEDNING	4
1.1 BAKGRUNNEN FOR PROSJEKTET	4
1.2 AVGRENSNINGER	4
2 MÅLSETTINGER FOR PROSJEKTET	4
2.1 PROBLEMSTILLINGER:	4
3 ANVENDTE METODER I PROSJEKTET	5
4 OPPFYLLER VANNVERKENE DE KRAVENE SOM ER STILT TIL VANNKVALITETEN?	6
4.1 VURDERINGSKRITERIER	6
4.2 FUNN/ FAKTA	6
4.3 REVISJONENS VURDERINGER	7
5 ER SIKKERHETEN VED VANNFORSYNINGEN TILFREDSSTILLELLENDE?	8
5.1 VURDERINGSKRITERIER	8
5.2 FUNN/ FAKTA	9
5.3 REVISJONENS VURDERINGER	12
6 HVORDAN ER KVALITETEN PÅ BEREDSKAPSPLANENE?	13
6.1 VURDERINGSKRITERIER	13
6.2 FUNN/ FAKTA	15
6.3 REVISJONENS VURDERINGER	18
7 REVISJONENS KONKLUSJON OG ANBEFALINGER	20
7.1 KONKLUSJON	20
ANBEFALINGER	22
LITTERATUR OG KILDEHENVISNINGER	23

Vedlegg 1: Brev av 18.10.01 fra Næringsmiddeltilsynet i Asker og Bærum til revisjonen

Vedlegg 2: Omtale av analyseresultater fra vannprøver i Bærum

Merknad [mmj1]: Side: 1
Standarden er utarbeidet i samsvar med *Kommunal revisjonsmetodikk. Reell forvaltningsrevisjon 3.4.2 Rapportering* (s 65- 69) samt *RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon organisert som prosjekt*. Der det ikke har vært sammenfall mellom disse, er RSK 001 fulgt. De to dokumentene sier mer om hva som skal med enn hvordan det skal struktureres. Tekst i kursiv er sitater. Bærum kommunerevisjon har fastsatt følgende mal for år 2000. Underoverskrifter kan sløyfes ved behov, men innholdet må medtas.
Layouten er hentet fra Grafisk profilhåndbok – Bærum kommune og fra Forslag til handlingsprogram 2000 – 2003.

SAMMENDRAG

Merknad [mmj2]: Gi et kort og oversiktlig sammendrag av rapportinnholdet. Anbefalinger bør gjengis uavkortet. *Sammendraget bør gi mottaker nok informasjon til å kunne vurdere revisjonens konklusjoner og forstå eventuelle anbefalinger* (reell forvaltningsrevisjon s. 66).

Målsetting med prosjektet

Formålet med prosjektet er å undersøke om vannforsyningen i Bærum kommune er tilfredsstillende i forhold til lov og forskrift. Formålet er brutt ned til følgende problemstillinger:

1. Oppfyller vannverkene de kravene som er stilt til vannkvaliteten?
2. Er sikkerheten ved vannforsyningen tilfredsstillende?
3. Hvordan er kvaliteten på beredskapsplanene?

Arbeidets omfang og begrensninger

Revisjonen har innsamlet dokumentasjon og hatt samtaler med ansatte fra Asker og Bærum næringsmiddeltilsyn, Vann og avløp - drift i Kommunalteknisk seksjon, Bærum Vann AS og Asker og Bærum vannverk. Revisjonen har gjennomgått kommunestyrets behandling av godkjenningssøknadene, samt andre saker knyttet til vannforsyningen de siste årene. I tillegg er det gjort søk etter aktuelle artikler i Asker og Bærum Budstikke.

Revisjonen har ikke gjort egne undersøkelser for å vurdere vannkvalitet i forhold til myndighetskrav, men har basert sine vurderinger på opplysninger fra Asker og Bærum Næringsmiddeltilsyn.

Revisjonens vurdering og konklusjon

1 Oppfyller vannverkene de kravene som er stilt til vannkvaliteten?

Bærum kommunen får vann fra to vannverk: Asker og Bærum Vannverk og Bærum Vann AS. Disse oppfyller så langt revisjonen kan se, de kravene som er stilt til vannkvaliteten.

2 Er sikkerheten ved vannforsyningen tilfredsstillende?

Saksbehandlingen forut for kommunestyret behandling av søknadene synes å være betryggende og i samsvar med Forskriftens krav.

Internkontrollsystemet for kommunens distribusjonsnett ble justert innen den fristen kommunestyret satte. Internkontrollsystemet for vannbehandlingsanlegget til Bærum Vann AS ble ferdig et år og fire mnd etter fristen som kommunestyret satte som forutsetning for godkjenningen. Revisjonen registrerer at kommunestyrets vedtak i liten grad er fulgt opp av Bærum Vann AS innen fristen. Sikkerheten ved vannbehandlingen ved Bærum Vann AS i dag, synes utfra de opplysninger revisjonen har funnet, å være betryggende

Asker og Bærum vannverk som står for 40 % av vannleveransen i kommunen, oppfyller ikke lenger den hygieniske sikkerheten drikkevannsforskriftens krever¹ med to uavhengige barrierer. Helse- og Sosialdepartementet satte frist til 10.09.01 om å søke departementet om ny godkjenning og fremlegge de planlagte vannbehandlingsprinsippene. Asker og Bærum

Merknad [mmj3]: *Revisjonskriterier...er uttrykk for krav eller forventninger til en funksjon, aktivitet, prosedyre, resultat el.l. Revisjonskriterier fastsettes vanligvis med basis i en eller flere av følgende kilder: lovverk, politiske vedtak og føringer, kommunens egne retningslinjer, anerkjent teori på området og andre sammenlignbare virksomheters løsninger og resultater (RSK 001 s 4).*

¹ Brev av 18.10.01 fra Næringsmiddeltilsynet i Asker og Bærum til revisjonen

vannverk søkte departementet og fikk endret fristen til 21.12.01 og deretter ut februar 2002. Kommunestyre behandlet saken 20.3.02, da møtet i februar ble avlyst. Søknaden var pr. utgangen av mars 2002 ikke sendt og er dermed noe forsinket. Vannverket har heller ikke fått godkjent internkontrollsystemet og tilfredsstillende dermed ikke kravet i Forskrift om vannforsyning og drikkevann m.m.

Revisjonen konkluderer med at sikkerheten ved vannforsyningen i kommunen ikke har vært tilfredsstillende ivaretatt og at det fortsatt er mangler ved Asker og Bærum vannverk.

3 Hvordan er kvaliteten på beredskapsplanene?

Kommunen har utarbeidet en overordnet beredskapsplan for vannforsyningen og det er utarbeidet beredskapsplaner for de to vannverkene. Revisjonen konstaterer at arbeidet med beredskapsplanen til Bærum Vann AS ble betydelig forsinket i forhold til den fristen kommunestyret satte som forutsetningen for kommunestyrets godkjenning. Utarbeidelsen av beredskapsplanen er også klart forsinket i forhold til de pålegg Næringsmiddeltilsynet gav. Under Næringsmiddeltilsynets revisjonen av Asker og Bærum vannverk 20.06.00, ble det avdekket mangler ved beredskapsplanen som fortsatt ikke er rettet.

Kommunen, Bærum Vann AS og Asker og Bærum vannverk må ved neste revisjon av planene innarbeide i planene opplysninger om hvor ofte risiko- og sårbarhetsanalysen skal evalueres og oppdateres. Revisjonen konkluderer ellers med at kravene om planer for kriseledelse, alternativ vannforsyning (nødvannforsyning) til befolkningen og informasjonstiltak, er tilfredsstillende ivaretatt.

4 Samlet konklusjon

Samlet konkluderer revisjonen med at Vann og avløp- drift har oppfylt alle sine forpliktelser innen gitte frister. For Bærum Vann AS er alle krav i dag oppfylt. Asker og Bærum vannverk har god vannkvalitet, men har mangler ved sikkerheten og beredskapsplanen.

De to vannverkene har ikke overholdt krav i forskrifter og frister pålagt av tilsynsmyndighet. Bærum Vann AS har dessuten vært klart forsinket i forhold til betingelser gitt av kommunestyret, og Asker og Bærum vannverk har vært noe forsinket i forhold til pålegg fra departementet.

Samlet mener revisjonen at et så viktig næringsmiddel som drikkevannet bør følges bedre opp av kommunen. Kommunen er ansvarlig for kvaliteten på vannet som leveres til innbyggerne. Samtidig har kommunen liten mulighet til å velge bort leverandører av vann som ikke overholder gitte krav. Revisjonen mener dette innebærer utfordringer. Revisjonen mener at en bedre kontroll med vannforsyningen er nødvendig.

Anbefalinger

1. Det bør vurderes tiltak som kan sikre at de to vannverkene i framtiden oppfyller krav og pålegg innen gitte frister.
2. Rådmannen må innarbeide i kommunens beredskapsplan, kravene i ny lov og forskrift samt sikre at dette også ivaretas i beredskapsplanene til vannverkene.

Merknad [mmj4]: Side: 2
Tas med dersom det er gitt anbefalinger.

1 INNLEDNING

1.1 Bakgrunnen for prosjektet

Revisjonen er pålagt etter lov og forskrift å utføre forvaltningsrevisjon. *Revisjonen skal kontrollere at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, og foreta en systematisk vurdering av bruk og forvaltning av de kommunale midler med utgangspunkt i oppgaver, ressursbruk og oppnådde resultater* (Lov om kommuner og fylkeskommuner, § 60 nr 7).

Drikkevannskvaliteten i kommunen har vært omtalt i Budstikka flere ganger. Det har vært hevdet at Bærum Vann AS ikke har klart å tilfredsstille myndighetenes krav og at de mangler beredskapsplan². Det har også vært hevdet at kvalitetssikringen av drikkevannet fra Asker og Bærum vannverk er for dårlig^{3 4} og at råvannskvaliteten⁵ har blitt dårlig bl.a. pga. stor nedbør⁶.

1.2 Avgrensninger

Det kommunale næringsmiddeltilsynet skal i følge §17 i Forskrift om vannforsyning og drikkevann m.m., gitt med hjemmel i næringsmiddeloven § 4a-2, føre tilsyn med drikkevann til drikke og næringsmiddelformål. Revisjonen vil ikke gjøre egne undersøkelser og vurdere vannkvalitet i forhold til myndighetskrav, men baserer seg på vurderingen som Asker og Bærum Næringsmiddeltilsynets har gjort.

2 MÅLSETTINGER FOR PROSJEKTET

Formålet med prosjektet er å undersøke om vannforsyningen i Bærum kommune er tilfredsstillende i forhold til lov og forskrift. En vil for det første undersøke om kvaliteten på drikkevannet i Bærum er tilfredsstillende i forhold til de krav som stilles. Det vil videre være av interesse å vite hvor sikker en kan være på at kvaliteten ikke vil endres vesentlig ved uønskede hendelser. Revisjonen vil derfor undersøke hvordan sikkerheten for vannforsyningen er ivaretatt av de ulike aktørene som har ansvar for den.

Det kan også være viktig å vurdere hvilken beredskap som er etablert for å ivareta tilfredsstillende vannforsyning dersom en større ulykke skulle inntreffe.

2.1 Problemstillinger:

For dette forvaltningsrevisjonsprosjektet er formålet brutt ned til følgende problemstillinger:

1. Oppfyller vannverkene de kravene som er stilt til vannkvaliteten?
2. Er sikkerheten ved vannforsyningen tilfredsstillende?
3. Hvordan er kvaliteten på beredskapsplanene?

² Vil innfri alle krav, Asker og Bærum Budstikke 14.02.01

³ Kritiserer kvalitetssikring av drikkevann, Asker og Bærum Budstikke 21.11.00

⁴ Dårlig rensing av drikkevann, Asker og Bærum Budstikke 20.12.01

⁵ Råvann, er det vannet som blir tatt inn i vannverket til rensing og behandling.

⁶ Ber om ekstra klor i drikkevannet, Asker og Bærum Budstikke 22.11.00

Merknad [mmj5]: Ved utarbeidelse av rapporten er det viktig å unngå uklarheter som kan lede til misforståelser. Revisor bør derfor legge vekt på leservennlighet, og bl.a.:
ajskille klart mellom faktabeskrivelse og revisors vurdering
bjfå frem en klar sammenheng mellom formål, mål, problemstillinger, faktagrunnlag, vurderinger opp mot revisjonskriterier, konklusjon og eventuelle anbefalinger (RSK 001 s 6).

Merknad [mmj6]:
Kan gi en kort referanse til begrunnelse for valg av prosjekt.

For hver av de tre problemstillingene vil vi først presentere de aktuelle krav eller kriterier som gjelder for området. Deretter gjennomgås de faktiske forhold vi har funnet fram til, og til slutt revisjonens vurdering av samsvaret mellom vurderingskriteriene og de funn vi har gjort.

3 ANVENDTE METODER I PROSJEKTET

Revisjonen har samlet inn data fra Asker og Bærum Næringsmiddeltilsyn, som har ansvaret for å føre tilsyn med vannforsyningen i kommunen. Fra Næringsmiddeltilsynet mottok revisjonen utfyllende brev som redegjorde for hovedfunnene i deres tilsynsrapporter, samt en redegjørelse for utviklingen de siste årene (Vedlegg 1). Kommunalteknisk seksjon har ansvaret for vannforsyningen i Bærum kommune. Derfra fikk revisjonen tilsendt beredskapsplanene for vannforsyningen og kopi av internkontrollsystemet. Fra hvert av vannverkene mottok vi kopi av systemene for internkontroll og beredskapsplanene. Revisjonen har også innhentet kopi av styrenes behandling og korrespondanse i forbindelse med godkjenningssøknadene og tilsynene.

Revisjonen har gjennomgått kommunestyrets behandling av disse sakene, samt andre saker knyttet til vannforsyningen de siste årene. I tillegg har vi samlet aktuelle artikler i Asker og Bærum Budstikke i perioden november 2000 til desember 2001.

Revisjonen har også hatt telefonsamtaler og møter med ansatte innen Næringsmiddeltilsynet, Asker og Bærum Vannverk, Bærum Vann AS og Kommunalteknisk seksjon.

Merknad [mmj7]:

En må gjøre rede for anvendte metoder for datainnsamling, bearbeiding og analyse. *Revisor må velge ut og innhente relevante data systematisk og i tilstrekkelig omfang for å belyse problemstillingene.* Dataenes pålitelighet og gyldighet vurderes. Innhentet grunnlagsinformasjon verifiseres i nødvendig grad hos undersøkt virksomhet eller på annen måte. Intervju bør som hovedregel verifiseres. Dataene bearbeides, analyseres og vurderes opp mot revisjonskriteriene. (RSK 001 s 5)

4 OPPFYLLER VANNVERKENE DE KRAVENE SOM ER STILT TIL VANNKVALITETEN?

I framstillingen under hver av de tre problemstillingene vil vi først sette opp aktuelle krav eller kriterier. Dette vil omfatte lovkrav, regelverk etc. som inneholder aktuelle krav som skal oppfylles. Deretter vil vi presentere de relevante faktiske forhold i saken. Så vil vi gjøre en vurdering av fakta opp mot kravene. Til slutt i rapporten vil vi gi en samlet konklusjon i forhold til problemstillingene.

4.1 Vurderingskriterier

Under dette punktet vil vi gjennomgå de krav eller kriterier som skal oppfylles/tilfredstilles ved vurdering av kvaliteten på rammeavtaler.

Med hjemmel i næringsmiddeloven § 4a-2, sier Forskrift om vannforsyning og drikkevann m.m. §17, at det kommunale næringsmiddeltilsynet skal føre tilsyn med drikkevann til drikke og næringsmiddelformål. Revisjonen vil som tidligere nevnt, ikke her gjøre egne undersøkelser for å vurdere vannkvalitet i forhold til myndighetskrav, men basere seg på de vurderinger som Asker og Bærum Næringsmiddeltilsyn har gjort.

Vannverkseiers hovedansvar er etter Forskrift om vannforsyning og drikkevann m.m. §5, å overholde Forskriftens bestemmelser, som inkluderer kvalitetskravene i Forskriftens tillegg, samt å sikre systemet mot forurensing.

I følge § 18 kan det gis pålegg dersom vannverkseier eller andre ikke oppfyller sine plikter etter denne Forskrift. Slike pålegg gis av det kommunale næringsmiddeltilsyn etter bestemmelsene i kommunale helsetjeneste § 4a-8.

4.2 Funn/ fakta

4.2.1 Kommunens distribusjonsnett

Vann og avløp- drift opplyser at det blir tatt prøver av vannet hver 14. dag på 14 steder på ledningsnettet. Disse prøvene blir tatt og analysert av laboratoriet til Næringsmiddeltilsynet. Det blir dessuten tatt prøver i vannkildene ca fire ganger i året. Laboratoriet gir beskjed over telefon til Vann og avløp-drift, til ansvarlig eller overordnet vakt med engang de finner en analyseverdi som avviker fra drikkevannsforskriftens krav. Tilsynsdelen tar stikkprøver av analyseresultater og får også beskjed hvis noen resultater avviker fra kravene. Statens helseinstitutt får årlig, før 15.februar, tilsendt vanndata hvor bl.a. analyseresultater, høyeste, laveste, tilsetninger, gjennomsnitt over året oa. er en del av det som blir innrapportert. Næringsmiddeltilsynet har ikke gjennomført revisjon av kommunens distribusjonsnett..

Distribusjonsnettet er kommunens eiendom og Kommunalteknisk seksjon har ansvar for dette. Det opplyses i saksframlegget i forbindelse med godkjenningssøknaden⁷, at hele vannledningsnettet i 1998 samlet utgjorde en lengde på ca. 450 km. Det opplyses at nettet er godt dimensjonert og av relativt god kvalitet, men aldri øker behovet for fornyelse.

⁷ Sak 10/99 i Kommunestyret.

Merknad [mmj8]:

Revisjonskriterier...er uttrykk for krav eller forventninger til en funksjon, aktivitet, prosedyre, resultat e.l. Revisjonskriterier fastsettes vanligvis med basis i en eller flere av følgende kilder: lovverk, politiske vedtak og føringer, kommunens egne retningslinjer, anerkjent teori på området og andre sammenlignbare virksomheters løsninger og resultater (RSK 001 s 4).

Merknad [mmj9]:

Revisjonskriterier...er uttrykk for krav eller forventninger til en funksjon, aktivitet, prosedyre, resultat e.l. Revisjonskriterier fastsettes vanligvis med basis i en eller flere av følgende kilder: lovverk, politiske vedtak og føringer, kommunens egne retningslinjer, anerkjent teori på området og andre sammenlignbare virksomheters løsninger og resultater (RSK 001 s 4).

Kommunalteknisk seksjon skulle primo 1999 legge fram en sanerings- / rehabiliteringsplan for vannledningsnett. Denne ble behandlet i Sektorutvalg Levekår som sak 026/2000⁸.

4.2.2 Bærum Vann AS

Bærum Vann AS dekker om lag 60 % av kommunens vannbehov⁹. Næringsstilsynet i Asker og Bærum sier i brev at de mikrobiologiske og kjemiske analyseresultatene i all hovedsak har holdt seg innenfor drikkevannsforskriftens krav i denne perioden¹⁰.

Næringsmiddeltilsynets inntrykk er ellers at vannverket er sterke på den tekniske drift av anlegget, men mangler tilstrekkelig kompetanse i forhold til drikkevannsfaglige områder bl.a. innen kjemi og mikrobiologi. Videre oppleves vannverkets forståelse for internkontroll og til dels beredskap som mangelfull. Det presiseres imidlertid at denne forståelsen det siste året ser ut til stadig å bli bedre hos vannverkets ansatte og dens ledelse¹¹.

4.2.3 Asker og Bærum vannverk

Asker og Bærum vannverk dekker om lag 40 % av kommunens vannbehov¹².

Næringsmiddeltilsynet i Asker og Bærum sier 18.10.01 at ved gjennomgang av de mikrobiologiske analyseresultatene fra ABV, viser det seg at råvannskvaliteten gradvis har endret seg i negativ retning de siste årene¹³.

Næringsmiddeltilsynet i Asker og Bærum sier i sin vurdering at rentvannskvaliteten på vannet fra Asker og Bærum vannverk i hovedsak er god. Råvannskvaliteten og den hygieniske sikkerheten i anlegget er derimot vurdert å være for dårlig for et vannverk som forsyner 90 000 mennesker. Vannverket oppfyller derfor pr. i dag ikke drikkevannsforskriftens krav¹⁴.

De store nedbørsmengdene høsten 2000 og hyppige funn av fekal forurensning (avføring), medførte at næringsmiddeltilsynet bad om at kloringen ble satt opp inntil videre. Dersom Holsfjorden følger den samme utviklingen som andre vannforekomster i Sør-Norge, vil humusinnholdet og derved fargetallet forsette å stige i årene framover, og snart kunne overstige drikkevannsforskriftens bindende krav om et fargetall <20mg Pt/l. Alkaliteten på nett vannet er lav, noe som fører til økt korrosivitet på ledningsnett¹⁵.

Daglig leder rapporterer i internt notat til styret i Asker og Bærum vannverk den 21.11.00. *Vannkvaliteten har vært stabil og god som tidligere, og overholder alle kravene til "største tillatte konsentrasjon" for alle parametere som det er stilt krav til i gjeldende drikkevannsforskrift.*

4.3 Revisjonens vurderinger

Begge vannverkene synes så langt revisjonen kan se, å oppfylle de kravene som er stilt til drikkevannskvaliteten.

Merknad [mmj10]: ..skille klart mellom faktabeskrivelse og revisors vurdering(RSK 001 s.6). Bare faktaopplysninger skal tas med i dette kapitlet.

Merknad [mmj11]: Vurderinger (sammenholdinger av fakta mot kriterier) skal gjøres opp mot revisjonskriteriene (RSK 001 s 6).

⁸ 04.04.00

⁹ Sak 25/99 i Kommunestyret.

¹⁰ Brev av 18.10.01 fra Næringsmiddeltilsynet i Asker og Bærum til revisjonen

¹¹ Brev av 18.10.01 fra Næringsmiddeltilsynet i Asker og Bærum til revisjonen

¹² Sak 10/99 i Kommunestyret

¹³ Brev av 10.11.00 fra Næringsmiddeltilsynet i Asker og Bærum til Asker og Bærum vannverk

¹⁴ Brev av 18.10.01 fra Næringsmiddeltilsynet i Asker og Bærum til revisjonen

¹⁵ Brev av 10.11.00 fra Næringsmiddeltilsynet i Asker og Bærum til Asker og Bærum vannverk

5 ER SIKKERHETEN VED VANNFORSYNINGEN TILFREDSSTILLENDEN?

5.1 Vurderingskriterier

Forskrift om vannforsyning og drikkevann m.m. Sosial- og helsedepartementet av 01.01.1995, §5 Vannverkseiers ansvar sier: Eier av godkjenningsspliktig vannforsyningssystem skal påse at det er etablert et internkontrollsystem for etterlevelse av denne Forskrift.

I Forskriftens § 9 Godkjennende myndighet - klage står det:

Kommunestyret selv gir godkjenning av vannforsyningssystemer ... Før godkjenning gis, skal det innhentes uttalelse fra det kommunale næringsmiddeltilsyn og den medisinsk-faglige rådgiver

I § 15 i Forskriften står det at vannbehandlingen skal sikre at alt vann fra godkjenningsspliktige vannforsyningssystemer er hygienisk betryggende.

Kommunestyret behandlet i møte 17.02.99 søknad om godkjenning av distribusjonsnett for vann¹⁶. Vedtaket ble:

Rådmannen pålegges å foreta de justeringer av kontrollopplegg, internkontrollsystem og beredskapsplaner som er påpekt i redegjørelsen. Justeringene ..., skal være fullført innen 1. mars 1999.

Under forutsetning av at pkt. 1 er fullført, godkjenner kommunestyret distribusjonsnett som et element i vannforsyningssystemet i Bærum.

Kommunestyret behandlet søknaden om godkjenning av Bærum Vann AS som sak 25/99 i møte 17.03.99. Vedtaket ble: *Under forutsetning av at de oppfølgingstiltak som fremgår av rådmannens redegjørelse gjennomføres, godkjenner kommunestyret vannforsyningssystemet til Bærum Vann AS¹⁷.* I rådmannens redegjørelse framgår to vilkår. Det ene er at det skal utarbeides internkontrollsystem innen 01.04.99 og det andre at beredskapsplan skal foreligge innen 01.06.99. Beredskapsplanen behandles i denne rapporten i kapittel 6.

5.1.1 Vurderingskriterier oppsummert

Ut fra bestemmelsene ovenfor velger vi å legge følgende kriterier til grunn:

1. Kommunestyret skal ha innhentet uttalelse fra det kommunale næringsmiddeltilsyn og den medisinsk-faglige rådgiver før godkjenning av vannforsyningssystemer.
2. Administrasjonen skal ha foretatt justeringer av internkontrollsystemet for distribusjonsnett innen 01.03.99.
3. Eier av vannforsyningssystem skal ha etablert et internkontrollsystem.
4. Bærum Vann AS skal ha utarbeidet internkontrollsystem innen 01.04.99.
5. Vannbehandlingen skal sikre at alt vann fra vannforsyningssystemet er hygienisk betryggende.

Merknad [mmj12]:
Revisjonskriterier....er uttrykk for krav eller forventninger til en funksjon, aktivitet, prosedyre, resultat el.l. Revisjonskriterier fastsettes vanligvis med basis i en eller flere av følgende kilder: lovverk, politiske vedtak og føringer, kommunens egne retningslinjer, anerkjent teori på området og andre sammenlignbare virksomheters løsninger og resultater (RSK 001 s 4).

Merknad [mmj13]:
Revisjonskriterier....er uttrykk for krav eller forventninger til en funksjon, aktivitet, prosedyre, resultat el.l. Revisjonskriterier fastsettes vanligvis med basis i en eller flere av følgende kilder: lovverk, politiske vedtak og føringer, kommunens egne retningslinjer, anerkjent teori på området og andre sammenlignbare virksomheters løsninger og resultater (RSK 001 s 4).

¹⁶ Sak 10/99

¹⁷ Protokoll fra kommunestyremøte 17.03.99, sak 25/99

5.2 Funn/ fakta

Kommunestyret vedtok i sak 118/91 å basere den framtidige hovedvannforsyningen på en samordnet utnyttelse av eksisterende Asker og Bærum vannverk og et ombygget Aurevannsanlegg - senere Bærum Vann AS. Et moment ved valget av en slik delt løsning var sikkerheten¹⁸. Bærum Vann AS skal ha kapasitet til å forsyne hele Bærum¹⁹.

Merknad [mmj14]: ..skille klart mellom faktabeskrivelse og revisors vurdering(RSK 001 s.6). Bare faktaopplysninger skal tas med i dette kapitlet.

5.2.1 Kommunens distribusjonsnett

I sak 10/99 på kommunestyrets møte 17.02.99 ble distribusjonsnettet for drikkevann i Bærum behandlet. Næringsmiddeltilsynet og medisinsk-faglig rådgiver ved Kontor for miljørettet helsevern gav begge skriftlige uttalelser til denne søknaden.

Administrasjonen skulle ha foretatt justeringer av internkontrollsystemet for distribusjonsnettet innen 01.03.99. Det internkontrollsystemet revisjonen har mottatt fra Kommunalteknisk seksjon er datert 22.02.99. Dette er første utgave men Vann og avløp- drift opplyser at det er bygget på et tidligere internkontrollsystem for VAR-etaten fra ca 1995..

Næringsmiddeltilsynet opplyser at vannverket på Sollihøgda og vannforsyningssystemet (ledningsnettet) i Bærum kommune er godkjent i henhold til drikkevannsforskriftens bestemmelser. Disse vil etter planen bli revidert i første del av år 2002. Næringsmiddeltilsynet har fått tilsendt internkontrollsystemet, men har ikke vurdert dette ennå. Det vil bli gjort i forbindelse med revisjonen.

5.2.2 Bærum Vann AS

Bærum Vann AS søkte kommunestyret om godkjenning av Planer for vannforsyningssystemet den 03.03.99. Næringsmiddeltilsynet og medisinsk-faglig rådgiver gav skriftlige uttalelser til denne søknaden som lå ved saken, under behandlingen i kommunestyret.

Næringsmiddeltilsynet opplyser at en foreløpig dokumentrevisjon våren 1999 viste at systemet inneholdt en rekke vesentlige mangler²⁰. Etter henstilling fra styreleder valgte Næringsmiddeltilsynet å utsette den planlagte revisjonen til april. Næringsmiddeltilsynet gjennomførte den 30.04.99 en revisjon i forhold til de krav som stilles til internkontroll ved vannverk.

Under revisjonen ble det avdekket 14 avvik. Avvik er definert som manglende oppfyllelse av myndighetskrav gitt i eller med hjemmel i lovgivningen. Det ble gitt frist til 28.06.99 til å rette på avvikene. Det ble videre avholdt et oppklarende møte med Næringsmiddeltilsynet, seksjonssjef for helse, miljø og kultur samt styreleder for Bærum Vann AS, hvor avvikene ble gjennomgått i detalj og det ble gitt konkrete forslag til løsninger. 04.10.99 ble det sendt et nytt brev fra Næringsmiddeltilsynet med en forlenget frist til 20.10.99 samt varsling om bruk av tvangsmulkt.

Den 19.10.99 mottok Næringsmiddeltilsynet brev fra Bærum Vann AS, men ingen dokumentasjon var vedlagt. Ved frammøte i bedriften den 20.11.99, kunne vannverket framlegge noe dokumentasjon, men vesentlige elementer manglet fortsatt. Et nytt brev ble sendt vannverket med forlenget frist til 01.02.00 med å dokumentere lukking av avvik.

¹⁸ Sak 118/91 Kommunestyret, Rådmannens redegjørelse: 14

¹⁹ Rådmannens redegjørelse: 15

²⁰ Brev av 18.10.01 fra Næringsmiddeltilsynet i Asker og Bærum til revisjonen

Hoveddokumentasjonen ble gitt innenfor de gitte frister, mens noe mer utfyllende opplysninger/ dokumentasjon ble oversendt Næringsmiddeltilsynet i løpet av første halvår 2000. De siste manglene ble rettet opp og internkontrollsystemet overlevert 03.07.00. I brev av 26.03.01 vurderer Næringsmiddeltilsynet avvikene fra revisjonen den 30.04.99 for lukket.

Styreleder beklager ovenfor revisjonen at Bærum Vann AS ikke har klart å overholde alle fristene i 1999 for innføring av internkontroll. Han sier at dette ikke skyldes manglende forståelse og respekt for kommunestyret vedtak, men skyldes at det var nødvendig å omprioritere personellinnsatsen. Han opplyser at leverandøren av vannbehandlingsutstyret ikke fulgte opp installasjonen i henholdt til kontrakt og vannverkens egen folk måtte utføre dette arbeidet i tillegg til de vanlige driftsoppgaver. EDB systemet sviktet og prosessen måtte derfor overvåkes manuelt døgntilnær. Han sier at vannverkets ledelse prioriterte derfor vannkvalitet og leveringsdyktighet noe som førte til at man ikke hadde kapasitet til å gjennomføre IK systemet innen oppgitte frister.

Næringsmiddeltilsynet opplyser at de i 1999 utførte over 600 inspeksjoner og revisjoner i både offentlige og private næringsmiddelvirksomheter i Asker og Bærum, uten tilsvarende manglende respons hos de som er ansvarlige i virksomhetene. Næringsmiddeltilsynet opplyser at deres inntrykk er at vannverket har vist mangelfull forståelse for internkontroll og til dels beredskap. Næringsmiddeltilsynet framhever at vannverket daglig forsyner 60 000 mennesker med vårt viktigste næringsmiddel. Dette fordrer kvalitetssikring og tilstrekkelig kompetanse i alle ledd.

5.2.3 Asker og Bærum vannverk

Da Asker og Bærum vannverk forsyner flere kommuner tilligger godkjenningen Fylkesmannen. Asker og Bærum vannverk har kildekapasitet nok til å forsyne hele Bærum²¹. Dette vannverket er avhengig av strømtilførsel for å kunne opprettholde forsyningen.

Næringsmiddeltilsynet gjennomførte en revisjon ved Asker og Bærum Vannverk den 20.06.00 der det ble avdekket 9 avvik, bl.a. manglende implementert internkontroll. Næringsmiddeltilsynet fikk tilbakemelding på at avvikene ble tatt opp i styremøte den 05.07.00 og det ble fattet vedtak om at næringsmiddeltilsynets anmerkninger/avviksrapporter skal utføres av administrasjonen uten opphold og at styret skulle følge opp saken i neste styremøte. Pga. endringer i organisasjonen, samt forhold som viste en dårlig råvannskvalitet høsten 2000, valgte Næringsmiddeltilsynet som tilsynsmyndighet å konsentrere seg om oppfølging av råvannskvaliteten.

Asker og Bærum Vannverk har oversendt dokumentasjon på internkontrollsystemet til Næringsmiddeltilsynet. Systemet er ikke vurdert eller godkjent ennå. Dette vil bli gjort i forbindelse med den planlagte revisjonen av vannverket i år.

For vannverk som forsyner store befolkningsgrupper ansees det nødvendig å ha "høye" barrierer fordi konsekvensene ved svikt i barrieren kan være stor. En hygienisk barriere er en hindring som fjerner/ dreper bakterier, virus etc eller fortynner/fjerner/nedbryter kjemiske stoffer til et nivå som tilfredsstiller Forskriftens krav slik at sluttproduktet ikke lenger

---

²¹ Sak 118/91 Kommunestyret, Rådmannens redegjørelse: 14

representerer noen helsefare/-risiko²². Dypvannsinntaket i Holsfjorden har tidligere vært ansett som en tilstrekkelig hygienisk barriere, mens desinfeksjon med klor har utgjort den andre hygienisk barrieren.

Den mikrobiologiske råvannskvaliteten i Holsfjorden har de seinere årene utviklet seg i negativ retning. Hyppige funn av fekal forurensing i råvannsprøvene viser at dypvannsinntaket ikke lenger kan ansees å være en fullgod hygienisk barriere slik som tidligere antatt.

I realiteten har derved Asker og Bærum vannverk bare en sikker hygienisk barriere; klorering. *Også denne barrieren har sine svakheter ved at doseringen foretas rett på overføringsledningen, og ikke i et utjevningsbasseng. Ved evt. svikt i doseringsutstyret, vil det umiddelbart føres udesinfisert vann ut på nettet*²³. Næringsmiddeltilsynet har vurdert at den hygieniske sikkerheten i anlegget er for dårlig for et vannverk som forsyner 90 000 mennesker, og at vannverket derfor pr. i dag ikke oppfyller drikkevannsforskriftens krav²⁴.

Helsemyndighetene i Oslo har også vurdert at dypvannsinntaket i Holsfjorden ikke kan regnes som en fullgod hygienisk barriere. Bl.a. pga. funn av klostridiebakterier på inntaksdypet. Klostridier indikerer en forurensing av fekalier (avføring) fra dyr eller mennesker. Finnes slike indikatorbakterier, kan også andre bakterier, virus eller parasitter forekomme.

Pga. dokumentasjon som tyder på at vannkvaliteten har utviklet seg i negativ retning, har Departementet bedt om at vannverket snarest legger fram en plan for hvordan to hygieniske barrierer i vannbehandlingen skal etableres²⁵. I følge drikkevannsforskriftens § 10, andre ledd nr. 3 skal planer for endringer i vannforsyningsystemet som kan innvirke på helse, hygiene, næringsmiddel eller beredskapsforhold, søkes godkjent. Godkjenningsmyndighet er i dette tilfelle Sosial- og helsedepartementet²⁶. Helse- og Sosialdepartementet ga Asker og Bærum vannverk frist til 10.09.01 om å legge fram de planlagte vannbehandlingsprinsippene og søke departementet om ny godkjenning.

På styremøte i Asker og Bærum Vannverk 21.11.2000 fikk daglig leder i oppdrag å lage et skisseprosjekt til et nytt vannbehandlingsanlegg²⁷. Styret vedtok 10.10.01 å bygge fullreanseanlegg for Asker og Bærum vannverk for å sikre tilstrekkelige hygieniske barrierer i drikkevannsforsyningen. Utbyggingen må tas opp til bevilgningsmessig behandling i kommunestyrene i de respektive kommunene får å få lånefullmakt til byggingen. Styrelederen antar i intervju i Budstikka, at saken vil bli behandlet i et av de første kommunestyremøtene i 2002²⁸. Daglig leder i Asker og Bærum vannverk opplyser at det ble søkt til Departementet om utsettelse av fristen først til 21.12.01 og så til ut februar 2002. Dette fordi saken måtte behandles i kommunestyrene før søknaden kunne sendes. Saken ble tatt opp i Sektorutvalg levekår 22.01.02, i formannskapet 13.02.02 og ble satt opp på sakslisten til kommunestyremøtet 20.03.02 som sak 013/02.

---

²²Brev av 10.11.00 fra Næringsmiddeltilsynet i Asker og Bærum til Asker og Bærum vannverk

²³ Brev av 18.10.01 fra Næringsmiddeltilsynet i Asker og Bærum til revisjonen

²⁴ Brev av 18.10.01 fra Næringsmiddeltilsynet i Asker og Bærum til revisjonen

²⁵ Brev av 20.06.01 fra Sosial- og helsedepartementet til Asker og Bærum vannverk

²⁶ Brev av 20.6.00 fra Sosial- og helsedepartementet til Asker og Bærum vannverk

²⁷ Kan få nytt vannverk til 200 millioner kroner, Asker og Bærum budstikke

²⁸ Styrelederen: - Ingen fare, Asker og Bærum Budstikke 20.12.01

5.3 Revisjonens vurderinger

5.3.1 Kommunestyret skal innhente uttalelse fra næringsmiddeltilsyn og medisinsk-faglige rådgiver før godkjenning

Kommunestyret har fått seg forelagt innhentede uttalelser fra det kommunale næringsmiddeltilsyn og den medisinsk-faglige rådgiver, før deres behandling og godkjenning av distribusjonsnett og Bærum Vann AS. Revisjonen finner dermed at de krav som stilles i Forskrift om vannforsyning og drikkevann m.m. § 9 er ivaretatt.

5.3.2 Administrasjonen skal ha foretatt justeringer av internkontrollsystemet for distribusjonsnett innen 01.03.99

Da kommunestyret behandlet søknaden om godkjenning av distribusjonsnett for vann²⁹ ble rådmannen pålagt å foreta de justeringer av bl.a. internkontrollsystem som var påpekt i redegjørelsen, innen 1. mars 1999. Internkontrollsystemet ble justert innen 22.02.99. Dette er inne den fristen kommunestyret satte.

5.3.3 Eier av vannforsyningssystem skal ha etablert et internkontrollsystem

I Forskrift om vannforsyning og drikkevann m.m. Sosial- og helsedepartementet av 01.01.1995, §5b står det at *Eier av godkjenningsspliktig vannforsyningssystem skal påse at det er etablert et internkontrollsystem for etterlevelse av denne forskrift.* Asker og Bærum Vannverk har ikke et godkjent internkontrollsystem ennå.

5.3.4 Bærum Vann AS skal ha utarbeidet internkontrollsystem innen 01.04.99

Kommunestyrets forutsetning for godkjenning av vannforsyningssystemet til Bærum Vann AS var at det ble utarbeidet internkontrollsystem innen 01.04.99. Internkontrollsystemet ble fullført 03.07.00. Dette er et år og 4 mnd etter fristen og forutsetningene for godkjenningen var altså ikke til stede i denne perioden. Revisjonen registrerer at kommunestyrets vedtak i liten grad er fulgt opp av Bærum Vann AS innen fristen.

5.3.5 Vannbehandlingen skal sikre at alt vann fra vannforsyningssystemet er hygienisk betryggende

Selve vannbehandlingen ved Bærum Vann AS synes utfra de opplysninger revisjonen har funnet, å være betryggende.

Ved Asker og Bærum vannverk vurderer Næringsmiddeltilsynet den hygieniske sikkerheten i anlegget for så dårlig at vannverket pr. i dag ikke oppfyller drikkevannsforskriftens krav³⁰. Helse- og Sosialdepartementet har stilt krav om to uavhengige hygieniske barrierer og satte en opprinnelig frist til 10.09.01 om å søke departementet om ny godkjenning og fremlegge de planlagte vannbehandlingsprinsippene. Fristen ble senere utsatt til ut februar. Revisjonen vil påpeke at saken er blitt forsinket og at søknaden pr mars enda ikke var sendt. Revisjonen vil understreke at ved en eventuell svikt i dagens barriere, kan konsekvensene være store.

Merknad [mmj15]:

Revisjonskriterier...er uttrykk for krav eller forventninger til en funksjon, aktivitet, prosedyre, resultat el.l. Revisjonskriterier fastsettes vanligvis med basis i en eller flere av følgende kilder: lovverk, politiske vedtak og føringer, kommunens egne retningslinjer, anerkjent teori på området og andre sammenlignbare virksomheters løsninger og resultater (RSK 001 s 4).

²⁹ Sak 10/99

³⁰ Brev av 18.10.01 fra Næringsmiddeltilsynet i Asker og Bærum til revisjonen

6 HVORDAN ER KVALITETEN PÅ BEREDSKAPSPLANENE?

6.1 Vurderingskriterier

6.1.1 Lov om helsemessig og sosial beredskap

Helse- og sosialberedskapsloven³¹ gjelder bl.a. for vannverk etter § 1-3 punkt e). Loven trådte i kraft 01.07.01.

Kapittel 2 i loven omhandler ansvar for forberedelser og gjennomføring av beredskap.

Av § 2-1 følger det at: *Den som har ansvaret for en tjeneste, har også ansvaret for nødvendige beredskapsforberedelser og for den utøvende tjeneste, herunder finansiering, under krig og ved kriser og katastrofer i fredstid,...*

Etter § 2-2 plikter kommunen å utarbeide en beredskapsplan for de helse- og sosialtjenester de skal sørge for et tilbud av eller er ansvarlige for. Beredskapsplanen skal også omfatte tjenester som etter lov eller avtale tilbys av private virksomheter som en del av de respektive tjenester. Det skal også i nødvendig utstrekning utarbeides delplaner for aktuelle institusjoner og tjenesteområder.

Bærum kommune er som følge av dette ansvarlig for å utarbeide beredskapsplaner for vannforsyningen.

6.1.2 Forskrift om krav til beredskapsplanlegging og beredskapsarbeid m.v.

I medhold av helse- og sosialberedskapsloven er det utarbeidet en forskrift om krav til beredskapsplanlegging og beredskapsarbeid m.v.³². Denne forskriften trådte i kraft 23.07.01 og gjelder etter § 1 bl.a. for virksomheter som kommuner, næringsmiddelkontrollen og vannverk. I §1, 3. ledd står det videre at: *Virksomhetene skal utføre beredskapsplanlegging som gjør dem i stand til å tilby nødvendige tjenester under krig og ved kriser og katastrofer i fredstid....*

I § 2 om fastsettelse og oppdatering av beredskapsplan m.v. står det at: *... kommunestyre skal sørge for fastsettelse og oppdatering av beredskapsplanen. For virksomheter som ikke er ... kommunale, skal ansvarlig leder sørge for slik fastsettelse og oppdatering. Det skal fremgå av beredskapsplanen hvor ofte planen og risiko- og sårbarhetsanalysen den bygger på skal evalueres og oppdateres. Evaluering og oppdatering skal dateres og dokumenteres.*

Om planforutsetninger følger det av § 4 at: *Beredskapsplanene skal omfatte prosedyrer for ressursdisponering og omlegging av drift som sikrer nødvendig tjenesteytelse ved:*

- a) *Interne og eksterne hendelser som vesentlig reduserer virksomhetens evne til å yte varer og tjenester.*
- b) *Eksterne hendelser som vil innebære en ekstraordinær belastning på virksomheten og som kan kreve en generell omstilling av den ordinære driften for å kunne øke kapasiteten...*

Merknad [mmj16]:

Revisjonskriterier ... er uttrykk for krav eller forventninger til en funksjon, aktivitet, prosedyre, resultat el.l. Revisjonskriterier fastsettes vanligvis med basis i en eller flere av følgende kilder: lovverk, politiske vedtak og føringer, kommunens egne retningslinjer, anerkjent teori på området og andre sammenlignbare virksomheters løsninger og resultater (RSK 001 s 4).

³¹ Lov om helsemessig og sosial beredskap

³² Forskrift om krav til beredskapsplanlegging og beredskapsarbeid m.v.

Forskriften gir i § 5 krav om operativ ledelse og informasjonsberedskap. *Virksomheten skal ved en krise eller katastrofe kunne treffe beslutninger om egen virksomhets organisering og ressursdisponering samt samvirke med overordnede ledd, myndigheter og samarbeidspartnere. Beredkapsplanen skal også omfatte informasjonstiltak.*

6.1.3 Forskrift om vannforsyning og drikkevann m.m.

Med hjemmel i § 2-2 i helse- og sosialberedskapsloven er det utarbeidet en forskrift om vannforsyning og drikkevann³³. Etter Forskriftens § 12 skal vannverkseier *ha en beredkapsplan for å sikre drift og vedlikehold av vannforsyningssystemene under krig og krise i samsvar med lov av 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap med forskrifter. Beredkapsplanen skal inneholde planer for alternativ vannforsyning (nødvannforsyning) til befolkningen.*

6.1.4 Politiske vedtak

Kommunestyret er etter lov og forskrift godkjenningsmyndighet av distribusjonsnett og Bærum Vann AS. Asker og Bærum vannverk er interkommunalt og godkjennes av Fylkesmannen. Kommunestyret behandlet i møte 17.02.99 søknad om godkjenning av distribusjonsnett for vann³⁴. Vedtaket ble:

Rådmannen pålegges å foreta de justeringer av kontrollopplegg, internkontrollsystem og beredkapsplaner som er påpekt i redegjørelsen. Justeringene ..., skal være fullført innen 1. mars 1999.

Under forutsetning av at pkt. 1 er fullført, godkjenner kommunestyret distribusjonsnett som et element i vannforsyningssystemet i Bærum.

Av redegjørelsen framgår det at Næringsmiddeltilsynet i Asker og Bærum hadde påpekt en del forhold. I Brevet fra Næringsmiddeltilsynet står det: *Beredkapsplanen er heller ikke tilstrekkelig oppdatert og justert i henhold til den nye strukturen for ansvar og drift av vannforsyningen i Bærum kommune.*

Kommunestyret vedtok som nevnt under kapittel 5, å godkjenne vannforsyningssystemet til Bærum Vann AS, under forutsetning av at de oppfølgingstiltak som fremgår av rådmannens redegjørelse gjennomføres.³⁵ I rådmannens redegjørelse framgår to vilkår. Det ene av disse var *Beredkapsplan skal foreligge innen 1. juni 1999.*

---

³³ Forskrift om vannforsyning og drikkevann m.m.

³⁴ Sak 10/99

³⁵ Protokoll fra kommunestyremøte 17.03.99, sak 25/99

6.1.5 Vurderingskriterier oppsummert

Ut fra bestemmelsene ovenfor velger vi å legge følgende kriterier til grunn:

1. Kommunen skal utarbeide en beredskapsplan for vannforsyningen.
2. Beredskapsplaner for distribusjonsnett skal være fullført innen 1. mars 1999.
3. Vannverkseier skal ha en beredskapsplan for å sikre drift og vedlikehold av vannforsyningssystemene under krig og krise.
4. Beredskapsplan for Bærum Vann AS skal foreligge innen 01.06.99.
5. Virksomheten skal ved en krise eller katastrofe kunne treffe beslutninger om egen virksomhets organisering og ressursdisponering samt samvirke med overordnede ledd, myndigheter og samarbeidspartnere.
6. Beredskapsplanen skal bygge på en risiko- og sårbarhetsanalysen og det skal fremgå hvor ofte denne skal evalueres og oppdateres.
7. Beredskapsplanen skal inneholde planer for alternativ vannforsyning (nødvannforsyning) til befolkningen.
8. Beredskapsplanen skal omfatte informasjonstiltak.

6.2 Funn/ Fakta

I presentasjonen nedenfor vil vi først se på kommunens overordnede beredskapsplan som omfatter plan for vannforsyningssystemet i kommune. Vi vil så se på beredskapsplanene for de to vannverkene.

Merknad [mmj17]: ..skille klart mellom faktabeskrivelse og revisors vurdering(RSK 001 s.6). Bare faktaopplysninger skal tas med i dette kapitlet.

6.2.1 Kommunens beredskapsplan for vannforsyning

Kommunen skal ha en beredskapsplan for vannforsyningen. Næringsmiddeltilsynet hevder³⁶ at det ut fra deres vurdering er uheldig med den delingen som er foretatt i Bærum kommune når det gjelder ansvar for drikkevannsforsyningen og slik det har vist seg å fungere de siste årene. Helheten i drikkevannsforsyningen, bl.a. i forhold til å tenke beredskap, har etter deres oppfatning blitt dårligere. *Det er etter næringsmiddeltilsynets vurdering høyst nødvendig at alle aktører innen vannforsyningen til Bærum kommune får klarlagt helt tydelige ansvarsforhold og samordning av beredskapsplanene.*

I Bærum kommune har kommunalteknisk seksjon utarbeidet en beredskapsplan for vann, avløp og dammer, i 1999, 2000 og 2001. Det framgår ikke hvor ofte planen skal oppdateres. Det står i planen at Bærum Vann AS og Asker og Bærum Vannverk har egne beredskapsplaner for vannproduksjonen.

Den tidligste beredskapsplan for vann, avløp, vassdrag og dammer som revisjonen har mottatt fra Vann og avløp- drift er datert 17.02.99. Vi får opplyst at det før dette fantes en beredskapsplan for VAR etaten fra 1995, som bl.a. omfattet vannverket. Kommunestyret behandlet saken 17.02.99 og vedtok at beredskapsplanen skulle være fullført innen 01.03.99. Kommunestyrets vedtak er dermed ivaretatt.

Virksomheten skal ved en krise eller katastrofe kunne treffe beslutninger om egen virksomhets organisering og ressursdisponering samt samvirke med overordnede ledd, myndigheter og samarbeidspartnere. I kommunens beredskapsplan for vann, avløp og dammer, står overordnet vakt beskrevet. Målsetningen med denne er bl.a. å sikre umiddelbar

³⁶ Brev av 18.10.01 fra Næringsmiddeltilsynet i Asker og Bærum til revisjonen

vurdering av avvikssituasjoner og ekstraordinære tiltak utenom ordinær arbeidstid³⁷. Vakten skal også sikre iverksettelse av beredskapsplaner. Overordnet vakt kontaktes på fast mobiltelefonnummer. Den som er på vakt må oppholde seg i områder med mobiltelefondekning og skal kunne møte på driftscentralen på Rud på tre timers varsel. Den overordnede vakten har fullmakt til å treffe beslutninger og bestille tjenester på vegne av Kommunalteknisk seksjon og vil i en unormal situasjon fungere som operativ leder. Beredskapsorganisasjonen omfatter kommuneledelsen, politi, brannvesen, kommuneoverlege, fylkesmann, NVE med flere. I internkontrolldokumentet til avdelingen er det opplyst hvem som inngår i beredskapsvakten og hvilket telefonnummer vakten kan treffes på. Det står ikke beskrevet hvordan eller når den skal øves.

Når det gjelder risiko- og sårbarhetsanalyse opplyses det i saksframlegget i forbindelse med godkjenningssøknaden, at kommunen i samarbeid med Helsedirektoratet i 1986/87 gjennomførte en omfattende risikoanalyse av vannforsyningen i Bærum. Det framgår ikke av beredskapsplanen hvor ofte denne risikoanalysen skal evalueres og oppdateres. Vi får opplyst at risikoanalysen av vannforsyningen ikke er oppdatert siden 1987. Kommunen har en overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse fra 1995, som ble oppdatert i februar 2000. I denne er sammenbrudd i vannforsyningen behandlet på et generelt nivå. Det framgår heller ikke av denne analysen hvor ofte den skal oppdateres, og revisjonen får opplyst at det ikke er bestemt hvor ofte denne analysen skal evalueres og oppdateres³⁸.

Beredskapsplanen skal inneholde planer for alternativ vannforsyning (nødvannsforsyning) til befolkningen. Av saksframlegget i forbindelse med godkjenningssøknaden³⁹, framgår det at trykkøkingsstasjonene Løken og Nordli muliggjør å forsyne hele kommunen selv om det oppstår noen dagers/ ukers leveringssvikt fra Aurevannsanlegget - Bærum Vann AS. Ved eventuell leveringssvikt fra Asker og Bærum vannverk kan Bærum Vann AS levere nok vann til ca. et års forbruk i Bærum. Dette er hvis det ikke kommer en dråpe regn i løpet av året. Ved normal nedbør er det vann på lager for flere år. Det opplyses også at Østervann er krisevannskilde, og via Nordli pumpestasjon kan vann herfra pumpes inn på nettet. Revisjonen får opplyst av Fylkesmannens beredskapsavdeling⁴⁰ at de anser nødvannsforsyningen i Bærum som tilfredsstillende.

Beredskapsplanen skal omfatte informasjonstiltak. Næringsmiddeltilsynet hevder i sitt brev til revisjonen av 18.10.01, at: *Når det gjelder drikkevannsforskriftens krav om opplysningsplikt til allmennheten ved endringer i vannkvaliteten, har næringsmiddeltilsynet inntrykk av at ansvarsforholdene også her er noe uklare.* Kommunens beredskapsplan for vann, avløp og dammer inneholder bl.a. telefon- og fakslister og henviser til en informasjonsplan.

6.2.2 Beredskapsplan for Bærum Vann AS

Vannverkene skal ha en beredskapsplan for sin virksomhet. Det var en forutsetning for kommunestyrets godkjenning at denne skulle foreligge innen 01.06.99. Kommunen hadde tidligere en beredskapsplan som omfattet vannverket. Ved oppgraderingen og omorganiseringen av vannverket, måtte denne planen omarbeides. Bærum Vann AS har en beredskapsplan for drikkevannsproduksjonen som utfra oppgitt formål skal sikre drift og

³⁷ Beredskapsplan for vann, avløp og dammer, Bærum kommune: 3

³⁸ Opplyst 02.01.02 av ansvarlig for risiko- og sårbarhetsanalysen

³⁹ Sak 10/99 i Kommunestyret : 6

⁴⁰ Telefonsamtale med Rogneby 28.12.01

vedlikehold av vannforsyningssystemene under krig og krise. Denne planen er datert 10.02.2000 og dette oppgis å være første utgave etter at pålegget ble gitt. Dette er 8 mnd senere enn forutsatt. Det framgår av planen at den skal oppdateres innen 1. februar hvert år.

Virksomheten skal ved en krise eller katastrofe kunne treffe beslutninger om egen virksomhets organisering og ressursdisponering samt samvirke med overordnede ledd, myndigheter og samarbeidspartnere. Næringsmiddeltilsynet hevder: *Når det gjelder ansvarsforhold i forhold til råvannskilde og eventuelle hendelser her, er næringsmiddeltilsynets inntrykk at dette ikke er tilstrekkelig klarlagt beredskapsmessig*⁴¹. Råvannskilden er Bærum kommunes ansvar og i følge beredskapsplanene skal Bærum Vann AS kontakte kommunalteknisk seksjons overordnet døgnvakt, dersom det ved behandlingsanlegget oppstår situasjoner av betydning for sikkerhet og beredskap. Overordnet vakt skal iverksette de tiltak som er nødvendig. Det er opplyst hvem som inngår i overordnet vakt og hvilket telefonnummer vekten kan treffes på. Det er også gjengitt hvilken myndighet vekten har.

. Næringsmiddeltilsynet sier at vannverket selv må iverksette umiddelbare tiltak (eksempelvis høyere klordosering) hvis hendelser i råvannskilden inntreffer.

Beredskapsplanen skal bygge på en risiko- og sårbarhetsanalysen og det skal framgå hvor ofte denne skal evalueres og oppdateres. Det framgår at beredskapsplanen skal revideres innen 1. februar hvert år. Planen inneholder en oversikt over risiko. Revisjonen kan ikke se at det er henvisninger til en risiko- og sårbarhetsanalysen der mulighetene og konsekvensene av uønskede hendelser er vurdert. Det står heller ikke når denne skal evalueres og oppdateres.

Når det gjelder krisevannforsyning, står det under *Beskrivelse av virksomhet og omfang* at Kommunalteknisk seksjon har totalansvar for samkjøring av beredskapen innenfor vann og avløp og at krisevannforsyningen er Bærum kommunes ansvar. Under handlingsplanen for bakterier/forgiftning i vannet oppgis det også at kommunen har ansvar for reservevannforsyning.

Beredskapsplanen skal omfatte informasjonstiltak. I planen oppgis det at kommunen har ansvar for varsling av abonnenter.

6.2.3 Beredskapsplan for Asker og Bærum vannverk

Vannverkseier skal ha en beredskapsplan for å sikre drift og vedlikehold av vannforsyningssystemene under krig og krise. Næringsmiddeltilsynet gjennomførte en revisjon ved Asker og Bærum vannverk den 20.06.00. Under revisjonen ble det avdekket 9 avvik, der det ene gikk på mangelfull beredskapsplan. Det står i avvikrapporten fra tilsynet: *Det er ikke fremlagt innsatsplaner knyttet til akutt forurensing av vannkilde. Det er ikke etablert avtaler om varsling av akutt forurensing fra myndigheter i nedslagsfeltet.* Det siste henspeiler på et tilfelle der urensset kloakk gikk ut i Holsfjorden. Frist for å utføre korrigerende tiltak var satt til 15.09.00. Det ble også bedt om tilbakemelding når tiltakene er utført. I brev av 26.03.01 opplyser Næringsmiddeltilsynet at de fortsatt avventer dokumentasjon fra ABV på lukking av avvikene. Næringsmiddeltilsynet opplyser til revisjonen at det pr januar 2002 fortsatt ikke har mottatt dokumentasjon⁴². Revisjonen kan ikke se at det av beredskapsplanen framgår varsling

⁴¹ Brev av 18.10.01 fra Næringsmiddeltilsynet i Asker og Bærum til revisjonen

⁴² Telefonsamtale med kommuneveterinæren 02.01.02

av akutt forurensing fra myndigheter i nedslagsfeltet. Det framgår av planen at den skal oppdateres innen 1. februar hvert år.

Beredskapsplanen fra Asker og Bærum vannverk er datert 14.09.00 og oppgis å være utgave nr 2. Her er det en innsatsplan for *forurensing/forgiftning i nedslagsfelt, vannkilder og/ eller behandlingsanlegg*. I denne står det under varsling, at det ved mistanke om forurensing/forgiftning av drikkevannet, så raskt som mulig skal opprettes kontakt med kommuneoverlege og Næringsmiddeltilsyn⁴³. Det står også at kommuneoverlegen vil gi beskjed om eventuell stenging av vannverket.

Virksomheten skal ved en krise eller katastrofe kunne treffe beslutninger om egen virksomhets organisering og ressursdisponering samt samvirke med overordnede ledd, myndigheter og samarbeidspartnere. Planen inneholder beskrivelser av oppgavene til de ulike ansvarlige og hvordan de kan kontaktes. Det står også at Kommunalteknisk seksjon har totalansvaret for samordning av beredskapen innenfor hovedvannforsyningen i kommunen. Det står beskrevet hvordan beredskapsorganisasjonen skal øves.

Beredskapsplanen skal bygge på en risiko- og sårbarhetsanalysen og det skal fremgå hvor ofte denne skal evalueres og oppdateres. Planen inneholder en oversikt over situasjoner som er vurdert å medføre risiko. Revisjonen kan ikke finne henvisninger til en risiko- og sårbarhetsanalyse der mulighetene og konsekvensene av uønskede hendelser er vurdert. Det står heller ikke når denne eventuelt skal evalueres og oppdateres.

Beredskapsplanen inneholder ikke planer for alternativ vannforsyning til befolkningen. Beredskapsplanen skal omfatte informasjonstiltak. Under innsatsplanen for *forurensing/forgiftning i nedslagsfelt, vannkilder og/ eller behandlingsanlegg*, står det under varsling, at det ved mistanke om forurensing/forgiftning av drikkevannet, så raskt som mulig skal opprettes kontakt med kommuneoverlege og Næringsmiddeltilsyn⁴⁴. Ekstern varsling gjøres etter avtale med disse instanser. Om informasjon til abonnenter står det: *ABV varsler overordnet vakt som sørger for videre varsling*. Under generell innsatsplan er det også satt opp hvilke oppgaver informasjonsleder har. Det står her at overordnet vakt i kommunen har informasjonsansvar til abonnentene.

6.3 Revisjonens vurderinger

Vi vil nå vurdere funnene opp mot de åtte kriteriene vi valgte under 6.1.5.

6.3.1 Kommunen skal utarbeide en beredskapsplan for vannforsyningen

Kommunen har en beredskapsplan for vann, men det framgår ikke hvor ofte den skal oppdateres. Kommunen bryter dermed kravet i *Forskrift om krav til beredskapsplanlegging og beredskapsarbeid m.v.* § 2 der det står at *Det skal fremgå av beredskapsplanen hvor ofte planen ... skal evalueres og oppdateres.*

6.3.2 Beredskapsplaner for distribusjonsnett skal være fullført innen 1. mars 1999

I kommunestyrets behandling av søknaden om godkjenning av distribusjonsnett⁴⁵, ble godkjenning gitt under forutsetning av at beredskapsplan skulle foreligge innen 01.03.99.

⁴³ Innsatsplan 04: 1

⁴⁴ Innsatsplan 04: 1

⁴⁵ Møte 17.03.99

Merknad [mmj18]:

Vurderinger (sammenholdinger av fakta mot kriterier) skal gjøres opp mot revisjonskriteriene (RSK 001 s 6).

Revisjonen har mottatt eksemplar av Beredskapsplan for vann, avløp, vassdrag og dammer som er datert 17.02.99. Dette er innen den fristen kommunestyret satte og administrasjonen har overholdt denne forutsetningen for kommunestyrets godkjenning av distribusjonsnettet.

6.3.3 Vannverkseier skal ha en beredskapsplan for å sikre drift og vedlikehold av vannforsyningssystemene under krig og krise

Bærum kommune har en beredskapsplan for vannforsyningen og de to vannverkene har beredskapsplaner for sine virksomheter. Det framgår hvor ofte disse skal oppdateres. Under Næringsmiddeltilsynets revisjonen 20.06.00, ble det avdekket mangelfull beredskapsplan ved Asker og Bærum vannverk. Disse avvikene er så langt revisjonen kjenner til ikke rettet.

6.3.4 Beredskapsplan for Bærum Vann AS skal foreligge innen 01.06.99

I kommunestyrets behandling av søknaden om godkjenning av Bærum Vann AS⁴⁶ i møte 17.03.99, ble godkjenning gitt under forutsetning av at beredskapsplan skulle foreligge innen 01.06.99. Beredskapsplanen revisjonen har mottatt kopi av fra vannverket, er datert 10.02.2000.

Revisjonen vurderer det som betenkelig at Bærum Vann AS ikke har oppfylt denne forutsetningen for kommunestyrets godkjenning av Bærum Vann AS i 8 mnd.

6.3.5 Virksomheten skal ved en krise eller katastrofe kunne treffe beslutninger om egen virksomhets organisering og ressursdisponering samt samvirke med overordnede ledd, myndigheter og samarbeidspartnere.

Revisjonens vurdering er at kommunen har planer som vil gjøre den i stand til å møte dette kravet. Overordnet vakt er gitt målsetninger og myndighet til å fylle de nødvendige funksjoner inntil kommunens beredskapsorganisasjon trer i kraft. Det er lagt opp varslingsrutiner til vekten. I følge beredskapsplanen skal overordnet beredskapsvakt i kommunen være tilstede på driftscentralen i løpet av tre timer.

6.3.6 Beredskapsplanen skal bygge på en risiko- og sårbarhetsanalysen og det skal fremgå hvor ofte denne skal evalueres og oppdateres

Kommunen gjennomførte i samarbeid med Helsedirektoratet i 1986/87 en risikoanalyse av vannforsyningen i Bærum. Kommunen har en overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse fra 1995, som ble oppdatert i februar 2000. I denne er også sammenbrudd i vannforsyningen behandlet. Revisjonen har ikke funnet opplyst hvor ofte denne analysen skal evalueres og oppdateres. I beredskapsplanene til Bærum Vann AS og Asker og Bærum vannverk er det en oversikt over risiko, men ingen henvisninger til en risiko- og sårbarhetsanalyse I *Forskrift om krav til beredskapsplanlegging og beredskapsarbeid m.v.* § 2 står det at *Det skal fremgå av beredskapsplanen hvor ofte planen og risiko- og sårbarhetsanalysen den bygger på skal evalueres og oppdateres.* Denne forskriften trådte i kraft 23.07.01. Dette er altså krav som må oppfylles i neste revidering av planene.

6.3.7 Beredskapsplanen skal inneholde planer for alternativ vannforsyning (nødvannforsyning) til befolkningen

§12 Forskrift om vannforsyning og drikkevann m.m. står det bl.a. at *Beredskapsplanen skal inneholde planer for alternativ vannforsyning (nødvannforsyning) til befolkningen.*⁴⁷

---

⁴⁶ Sak 25/99

⁴⁷ Forskrift om vannforsyning og drikkevann m.m.

I beredkapsplanene til vannverkene står det at krisevannsforsyningen er Bærum kommunes ansvar. Revisjonen kan ikke se at Bærum kommunes beredkapsplan inneholder en slik plan for nødvannforsyning. Kommunen har en stor befolkning og det er svært få private vannkilder som kan avhjelpe hovedvannforsyningen i en nødsituasjon. Kommunen har to uavhengige vannverk med to ulike vannkilder - Holsfjorden og Aurevann, Bærum Vann AS er uavhengig av strømforsyning. Disse vannverkene skal hver for seg kunne forsyne hele kommunen (Asker og Bærum vannverk kan ikke forsyne de høyest liggende husene i Lommedalen). I tillegg opplyses at Østernvann er krisevannskilde og vann herifra kan leveres til nettet. Revisjonen får opplyst av Fylkesmannens beredkapsavdeling⁴⁸ at de anser nødvannforsyningen i Bærum som tilfredsstillende. Fylkesmannen ivaretar statens tilsyn med beredkapsarbeidet i kommunene. Revisjonen mener derfor at dette kravet må anses som oppfylt.

6.3.8 Beredkapsplanen skal omfatte informasjonstiltak

Bærum kommunes beredkapsplan inneholder informasjonstiltak.

Utfra gjennomgangen av fakta ovenfor, er det revisjonens vurdering at beredskapen i all hovedsak er i samsvar med lov og forskrift. Fylkesmannens beredkapsavdeling skal etter planen gjennomføre et tilsyn med beredkapsarbeidet i Bærum kommune i løpet av første halvår 2002.

7 REVISJONENS KONKLUSJON OG ANBEFALINGER

7.1 Konklusjon

7.1.1 Oppfyller vannverkene de kravene som er stilt til vannkvaliteten?

Vannverkene oppfyller etter revisjonens vurdering, de kravene som er stilt til vannkvaliteten.

7.1.2 Er sikkerheten ved vannforsyningen tilfredsstillende?

Saksbehandlingen forut for kommunestyret behandling av søknadene synes å være betryggende og i samsvar med Forskriftens krav.

Internkontrollsystemet i Vann og avløp - drift for kommunens distribusjonsnett ble justert innen den fristen kommunestyret satte.

Internkontrollsystemet for vannbehandlingsanlegget til Bærum Vann AS ble ferdig et år og 4 mnd etter fristen som kommunestyret satte som forutsetning for godkjenningen. Revisjonen registrerer at kommunestyrets vedtak i liten grad er fulgt opp av Bærum Vann AS innen fristen. Sikkerheten ved vannbehandlingen ved Bærum Vann AS synes utfra de opplysninger revisjonen har funnet, i dag å være betryggende.

Asker og Bærum vannverk som står for 40 % av vannleveransen i kommunen, oppfyller ikke lenger den hygieniske sikkerheten drikkevannsforskriftens krever⁴⁹ med to uavhengige barrierer. Helse- og Sosialdepartementet satte frist til 10.09.01 om å søke departementet om ny

Merknad [mmj19]:

Etter at innsamlede data er bearbeidet, analysert og vurdert, må revisor konkludere på forvaltningsrevisjonsprosjektet. Det konkluderes vanligvis opp mot de problemstillinger som er definert for prosjektet. (RSK 001 s 5)

Merknad [mmj20]:

Revisjonskriterier...er uttrykk for krav eller forventninger til en funksjon, aktivitet, prosedyre, resultat el.l. Revisjonskriterier fastsettes vanligvis med basis i en eller flere av følgende kilder: lovverk, politiske vedtak og føringer, kommunens egne retningslinjer, anerkjent teori på området og andre sammenlignbare virksomheters løsninger og resultater (RSK 001 s 4).

⁴⁸ Telefonsamtale med Rogneby 28.12.01

⁴⁹ Brev av 18.10.01 fra Næringsmiddeltilsynet i Asker og Bærum til revisjonen

godkjenning og fremlegge de planlagte vannbehandlingsprinsippene. Asker og Bærum vannverk søkte departementet og fikk endret fristen til 21.12.01 og deretter ut februar 2002. Kommunestyre behandlet saken 20.3.02, da møtet i februar ble avlyst. Søknaden var pr. utgangen av mars 2002 ikke sendt og saken er dermed noe forsinket. Vannverket har heller ikke fått godkjent internkontrollsystemet og tilfredsstillende dermed ikke kravet i Forskrift om vannforsyning og drikkevann m.m.

7.1.3 Hvordan er kvaliteten på beredskapsplanene?

Kommunen har utarbeidet en overordnet beredskapsplan for vannforsyningen og det er utarbeidet beredskapsplaner for de to vannverkene. Revisjonen konstaterer at arbeidet med beredskapsplanen til Bærum Vann AS ble betydelig forsinket i forhold til den fristen kommunestyret satte som forutsetningen for kommunestyrets godkjenning. Utarbeidelsen av beredskapsplanen er også klart forsinket i forhold til de pålegg Næringsmiddeltilsynet gav. Under Næringsmiddeltilsynets revisjonen av Asker og Bærum vannverk 20.06.00, ble det avdekket mangler ved beredskapsplanen som fortsatt ikke er rettet.

Revisjonen mener at kommunen har gjennomført nødvendig planlegging for å kunne treffe beslutninger om egen virksomhets organisering og ressursdisponering ved en krise eller katastrofe samt samvirke med overordnede ledd, myndigheter og samarbeidspartnere.

Kommunen, Bærum Vann AS og Asker og Bærum vannverk må ved neste revisjon av planene innarbeide kravet i Forskrift om krav til beredskapsplanlegging og beredskapsarbeid m.v. § 2 der det står at: *Det skal fremgå av beredskapsplanen hvor ofte ... risiko- og sårbarhetsanalysen ... skal evalueres og oppdateres.*

Beredskapsplanen skal inneholde planer for alternativ vannforsyning (nødvannforsyning) til befolkningen. Revisjonen konkluderer med at dette er godt ivaretatt.

Beredskapsplanen skal omfatte informasjonstiltak. Revisjonen konkluderer med at dette etter revisjonens mening er tilfredsstillende ivaretatt.

7.1.4 Samlet konklusjon

Samlet konkluderer revisjonen med at Vann og avløp- drift har oppfylt alle sine forpliktelser innen gitte frister. For Bærum Vann AS er alle krav i dag oppfylt. Asker og Bærum vannverk har god vannkvalitet, men har mangler ved sikkerheten og beredskapsplanen.

De to vannverkene har ikke overholdt krav i forskrifter og frister pålagt av tilsynsmyndighet. Bærum Vann AS har dessuten vært klart forsinket i forhold til betingelser gitt av kommunestyret, og Asker og Bærum vannverk har vært noe forsinket i forhold til pålegg fra departementet.

Samlet mener revisjonen at et så viktig næringsmiddel som drikkevannet bør følges bedre opp av kommunen.

Kommunen er ansvarlig for kvaliteten på vannet som leveres til innbyggerne. Samtidig har kommunen liten mulighet til å velge bort leverandører av vann som ikke overholder gitte krav. Revisjonen mener dette innebærer utfordringer. Revisjonen mener at en bedre kontroll med vannforsyningen er nødvendig. Bærum kommune kan formelt legge føringer på aktiviteten i vannverkene gjennom spesifikasjoner i leveringsavtalen som kommunen har med de to vannverkene og gjennom kommunens representanter i de to styrene. Hvert styre har 4

representanter der to er fra Bærum kommune. I tillegg har administrasjonen i Bærum (Vann og avløp- drift) uformelle møter med begge vannverkene.

Anbefalinger

3. Det bør vurderes tiltak som kan sikre at de to vannverkene i framtiden oppfyller krav og pålegg innen gitte frister.
4. Rådmannen må innarbeide i kommunens beredskapsplan, kravene i ny lov og forskrift samt sikre at dette også ivaretas i beredskapsplanene til vannverkene.

Merknad [mmj21]: Dersom revisor konkluderer med at det foreligger et forbedringspotensiale i form av muligheter for økt produktivitet, bedre måloppnåelse i kommunen eller lignende, kan det være fordelaktig av revisor ikke bare påpeker dette, men også gir anbefalinger til administrasjonen om hvordan forbedringene kan oppnås. Revisor bør imidlertid bare gi anbefalinger etter nøye vurdering av egen kompetanse og kunnskap. (RSK 001 s 5)

Anbefalingene må aldri formuleres som pålegg til administrasjonen. Det ligger utenfor revisors oppgaver og myndighet å gi administrasjonen pålegg. Revisor må være svært varsom med å gi anbefalinger form av detaljerte instruksjoner. (RSK 001 s 5)

Litteratur og kildehenvisninger

Beredskapsplan for vann, avløp og dammer, Bærum kommune, 17.02.99.

Beredskapsplan for Bærum Vann AS, Bærum Vann AS, juni 2000.

Beredskapsplan for Asker og Bærum vannverk (ABV), Asker og Bærum vannverk, august 2000.

Ber om ekstra klor i drikkevannet, Asker og Bærum Budstikke 22.11.00.

Brev av 18.10.01 til revisjonen, Næringsmiddeltilsynet i Asker og Bærum.

Dårlig rensing av drikkevann, Asker og Bærum Budstikke 20.12.01.

Forskrift om krav til beredskapsplanlegging og beredskapsarbeid mv. etter lov om helsemessig og sosial beredskap. Sosial og helsedepartementet nr 881, 23.07.01.

Forskrift om vannforsyning og drikkevann m.m. Sosial- og helsedepartementet 01.01.1995.

IK- håndbok for Asker og Bærum vannverk (ABV), Asker og Bærum vannverk juli 2000.

IK- håndbok for Bærum Vann AS, Bærum Vann AS november 2001.

Internkontrollhåndbok for vann, avløp, vassdrag og dammer, 22.02.99.

Kan få nytt vannverk til 200 millioner kroner, Asker og Bærum budstikke 22.11.00.

Kritiserer kvalitetssikring av drikkevann, Asker og Bærum Budstikke 21.11.00.

Lov om helsemessig og sosial beredskap. Sosial- og helsedepartementet 23.06.2000.

Miljø og internkontroll for vann, avløp og dammer, Bærum kommune juni 2001.

Protokoll fra kommunestyremøte 17.03.99 sak 25/99 Bærum kommune.

Protokoll fra kommunestyremøte 17.02.99 sak 10/99 Bærum kommune.

Sak 118/91 Kommunestyret, Rådmannens redegjørelse.

Sak 10/99 Godkjenning av distribusjonsnett for drikkevann i Bærum, Kommunestyret 17.02.99.

Sak 25/99 Godkjenning av vannforsyningssystemet for Bærum Vann AS, Kommunestyret 17.03.99.

Sak 13/01 Vann og avløp - investeringer i 2001, Sektorutvalg levekår Bærum kommune 20.03.01.

Merknad [mmj22]: Side: 4
Det kan være aktuelt å føre opp eventuell litteratur og kilder som er benyttet under gjennomføringen av prosjektet (Reell forvaltningsrevisjon s. 68).

Sak 26/01 Saneringsplan vannledningsnettet, Sektorutvalg levekår Bærum kommune
04.04.00.

Sak 44/01 Kostnadsutvikling vann, avløp og renovasjon, Sektorutvalg levekår Bærum
kommune 19.06.01.

Styrelederen: - Ingen fare, Asker og Bærum Budstikke 20.12.01.

Vil innfri alle krav, Asker og Bærum Budstikke 14.02.01.

Vedlegg 1: Brev av 18.10.01 fra Næringsmiddeltilsynet i Asker og Bærum til revisjonen

Bærum kommune
Kommunerevisjon
Postboks 62
1301 SANDVIKA
Att.: Morten Mjølshes

Dato: 18.10.2001   **Vår ref.:** 01/04255   **Saksbehandler:** Karina Kaupang   **Arkiv:** AN1402

FORVALTNINGSREVISJONSPROSJEKT: **DRIKKEVANNET**   **I** **BÆRUM**

Det vises til brev av 26.09.01 vedrørende Kontrollutvalgets vedtak om å gjennomføre et forvaltningsrevisjonsprosjekt vedrørende drikkevannet i Bærum.

Det opplyses at den foreløpige målsetningen med prosjektet er:

- å kontrollere om vannverkene i Bærum oppfyller de krav som stilles i lovverket
- å vurdere sikkerheten ved vannforsyningen og kvaliteten på beredskapsplanene
- kontrollere om politiske mål blir nådd.

Næringsmiddeltilsynet i Asker og Bærum (NAB) er som tilsynsmyndighet i den forbindelse bedt om å oversende kopi av tilsynsrapporter fra de to største vannverkene Bærum Vann AS og Asker og Bærum vannverk (ABV), og i tillegg gi tilbakemelding på en rekke punkter revisjonen etterspør.

Da NAB har nedlagt svært mye tid/ressurser i oppfølging av disse vannverkene, blir vår tilbakemelding/dokumentasjon noe mer omfattende en tidligere antatt. For hvert av vannverkene gis det en oppsummering og en vurdering av situasjonene, samt spesielle forhold som vi mener det er viktig å belyse. I tillegg ønsker vi å gi en del generelle kommentarer spesielt hva angår kompetanse vedrørende vannverksdrift, helhetstenkning i drikkevannsforsyning, samt beredskapsforhold.

Bærum Vann AS:

Næringsmiddeltilsynet gav sin uttalelse til planer for vannforsyningssystemet tilhørende Bærum Vann AS etter søknad av 02.05.96. Den 05.02.99 ble det etter en befarings på Aurevannsanlegget klart at vannverket planla å åpne anlegget og kjøre vann ut på nettet fra den 04.03.99 til tross for en uhyre kort innkjøringstid, og uten å kunne framlegge tilstrekkelig dokumentasjon på vannkvalitet, stabil kjemikalietilsetning m.v. Næringsmiddeltilsynet viste også til at vannverket ikke hadde fått godkjenning i hht til drikkevannsforskriften og at det var vannverkseiers plikt å søke slik godkjenning hos kommunestyret. I tillegg ville vannverkseiers hovedansvar være etter Forskriftens §5 å overholde forskriftens bestemmelser, også kvalitetskravene i Forskriftens tillegg, og sikre dette ved å etablere et internkontrollsystem, samt sikre systemet mot forurensing.

Merknad [mmj23]: Side: 5

I tillegg kan det være naturlig å la noe av dokumentasjonen følge som vedlegg. For at selve rapporten skal bli for omfattende, kan det være en løsning å plassere enkelte deler av saksdokumentasjonen som vedlegg (for eksempel omfattende rutinebeskrivelser og lignende). Vedleggene kan også bestå av spørreskjemaer som er benyttet i undersøkelsen, mandat til styrer og råd og utvalg instruksjoner mv. (Reell forvaltningsrevisjon s. 68)

Kommunestyret godkjente vannverket i sak 25/99, men satte 2 vilkår. Det ene var etablering av internkontroll innen 01.04.99, samt utarbeidelse av beredskapsplan innen 01.06.99.

Næringsmiddeltilsynet forsøkte å gjennomføre en revisjon i mars 99 fordi Bærum Vann AS hadde opplyst at de hadde internkontroll på plass pr. 01.03.99. En foreløpig dokumentrevisjon viste at systemet inneholdt en rekke vesentlige mangler. Etter henstilling fra styreleder valgte vi å utsette revisjonen til april. Næringsmiddeltilsynet fikk først den 30.04.99 anledning til å foreta en revisjon i forholdet til kravet om internkontroll ved vannverket.

Under revisjonen, hvor vannverkssjef/daglig leder, driftsleder og driftsoperatør ble intervjuet, og vannverkets internkontrollsystem på forhånd var gjennomgått av tilsynet, ble det avdekket 14 avvik. Det ble gitt en frist til 28.06.99 med å lukke dem. Svarbrevet fra vannverkets ledelse var imidlertid av en slik karakter at næringsmiddeltilsynet vanskelig kunne forstå at daglig leder i det hele tatt hadde vært tilstede og deltatt under revisjonen.

Med bakgrunn i de avvikene som ble avdekket og den tilsynelatende manglende forståelse for de myndighetskrav som gjelder for en næringsmiddelbedrift av en slik størrelse (forsyner 60 000 p), valgte undertegnede samt seksjonsjef Ellef Ruud å innkalle styreleder til et oppklarende møte hvor avvikene ble gjennomgått i detalj og det ble gitt konkrete forslag til løsninger, uten at dette gav noen nevneverdig effekt. Sommeren og høsten gikk, uten at næringsmiddeltilsynet fikk bekreftelse på at avvikene var lukket og at beredskapsplan var utarbeidet. Den 4.10.99 ble det sendt et nytt brev fra NAB med en forlenget frist til 20.10.99 samt varsling om bruk av tvangsmulkt. Den 19.10.99 mottok NAB et brev fra BV, men ingen dokumentasjon var vedlagt. Igjen framgår at virksomheten har problemer med å forstå hva som ligger i begrepet dokumentasjon. Ved fram møte i bedriften den 20.11.99, kunne vannverket framlegge noe dokumentasjon, men vesentlige elementer manglet fortsatt. Et nytt brev ble sendt vannverket med forlenget frist til 01.02.00 med å dokumentere lukking av avvik, samt utarbeidelse av beredskapsplan innen den 20.02.00. Et konsulentfirma ble nå leid inn for å bistå vannverket og hoveddokumentasjonen ble gitt innenfor de gitte frister, mens noe mer utfyllende opplysninger/dokumentasjon ble oversendt næringsmiddeltilsynet i løpet av første halvår 2000. I brev av 26.03.01 vurderer NAB avvikene fra revisjonen den 30.04.99 for lukket.

Parallellt med den etterspurte dokumentasjon i forbindelse med revisjonen, ble drikkevannskvaliteten ved anlegget fulgt opp. Den viste seg raskt å innstille seg på et stabilt nivå, når anlegget ble kjørt inn. De mikrobiologiske og kjemiske drikkevannresultatene har i hovedsak holdt seg innenfor drikkevannsforskriftens krav i denne perioden.

Næringsmiddeltilsynets inntrykk av vannverket i perioden spesielt fra mars 99 til ut på nyåret 2000, var at til tross for utstrakt veiledning, utsatte frister, gjentatte purringer, direkte kontakt med styrets leder m.m, gjorde at næringsmiddeltilsynet fikk den oppfatningen at myndighetskrav enten ikke ble forstått, eller ble tatt alvorlig nok i organisasjonen. Til sammenligning skal nevnes at næringsmiddeltilsynet i 99 utførte over 600 inspeksjoner og revisjoner i både offentlige og private næringsmiddelvirksomheter i Asker og Bærum, uten tilsvarende manglende respons hos de som er ansvarlige i virksomhetene.

Vårt inntrykk er forøvrig at vannverket er sterke på den tekniske drift av anlegget, men mangler tilstrekkelig kompetanse i forhold til drikkevannsfaglige områder bl.a innen kjemi og mikrobiologi, og har vist mangelfull forståelse for internkontroll og til dels beredskap. Det skal

imidlertid presiseres at denne forståelsen det siste året ser ut til stadig å bli bedre hos vannverkets ansatte og dens ledelse.

Det foregår en komplisert næringsmiddelproduksjon ved Bærum Vann AS, og vannverket forsyner daglig 60 000 mennesker med vårt viktigste næringsmiddel. Dette fordrer kvalitetssikring og tilstrekkelig kompetanse i alle ledd.

Asker og Bærum vannverk (ABV):

Før vi kunne anse avvikene ved Bærum Vann for lukket, så vi oss nødt til å gjennomføre en tilsvarende revisjon ved Asker og Bærum Vannverk (20.06.00). På det tidspunkt var det den samme ledelse og driftsorganisasjon for ABV som det var for Bærum Vann AS. Imidlertid har ABV et annet sammensatt styre, bl.a bestående av ordførerne i de to kommunene.

Under revisjonen ble det avdekket 9 avvik, som bl.a gikk på manglende implementert internkontroll, uklare ansvarsforhold og rapporteringsforhold mellom daglig leder og styre, samt mangelfull beredskapsplan. NAB fikk tilbakemelding på at avvikene ble tatt opp i styremøte den 05.07.00 og det ble fattet vedtak om at næringsmiddeltilsynets anmerkninger/avviksrapporter skal utføres av administrasjonen uten opphold og at styret skulle følge opp saken i neste styremøte. NAB avventet styremøtet 14.09.00 og evt lukking av resterende avvik. Pga endringer i organisasjonen, samt forhold som viste en dårlig råvannsvannkvalitet høsten 00, valgte vi som tilsynsmyndighet å konsentrere oss om oppfølging av sistnevnte problemstilling (se brev av 10.11.01). Vår henvendelse ble raskt styrebehandlet og tatt opp med sentrale helsemyndigheter og har nå resultert i et styrevedtak (10.10.01) om bygging av fullreanseanlegg for Asker og Bærum vannverk for å sikre tilstrekkelige hygieniske barrierer i drikkevannsforsyningen. ABV fikk fra Helse- og Sosialdepartementet en frist til 10.09.01 om å søke departementet om ny godkjenning og fremlegge de planlagte vannbehandlingsprinsippene. Fristen blir trolig utsatt et par måneder. Utbyggingen må tas opp til politisk behandling i de respektive kommuner i høst.

Næringsmiddeltilsynet har i brev av 26.03.01 etterspurt dokumentasjon på en rekke av de avvikene som ble gitt den 22.06.00. Vi er muntlig orientert om at det på siste styremøte (10.10.01) ble besluttet at ABV skal etableres med egen driftsorganisasjon og at organisasjonen skal organiseres med ny selskapsavtale som et IKS. I den forbindelse vil ansvarsforholdene mellom daglig leder og styret beskrives/avklares. Næringsmiddeltilsynet har imidlertid igjen gitt klart uttrykk for at vi ønsker skriftlig tilbakemelding på de avvik som ble avdekket, ikke minst avviket vedrørende beredskap. Dette er nå blitt lovet av daglig leder, etter at svært mye av vedkommendes tid har medgått i forbindelse med forprosjektering av fullreanseanlegget.

Den mikrobiologiske råvannskvaliteten i Holsfjorden har de seinere årene utviklet seg i negativ retning. Hyppige funn av fekal forurensing i råvannsprøvene viser at dypvannsinntaket ikke lenger kan ansees å være en fullgod hygienisk barriere slik som tidligere antatt. I realiteten har derved ABV bare en sikker hygienisk barriere; klorering. Også denne barrieren har sine svakheter ved at doseringen foretas rett på overføringsledningen, og ikke i et utjevningsbasseng. Ved evt. svikt i doseringsutstyret, vil det umiddelbart føres udesinfisert vann ut på nettet.

Rentvannskvaliteten på ABV vannet er i hovedsak god, mens råvannskvaliteten og den hygieniske sikkerheten i anlegget er vurdert å være for dårlig for et vannverk som forsyner 90 000 mennesker, og vannverket oppfyller derfor pr. i dag ikke drikkevannsforskriftens krav.

Generelle kommentarer:

Ut i fra næringsmiddeltilsynets vurdering er det uheldig med den delingen som er foretatt i Bærum kommune når det gjelder ansvar for drikkevannsforsyningen og slik den har vist seg å fungere de siste årene. Helheten i drikkevannsforsyningen, bl.a i forhold til å tenke beredskap, har etter vår oppfatning blitt dårligere. Bærum Vann AS er skilt ut som et eget aksjeselskap med privat medeier. Organisasjonen har inngått en leveringsavtale med Bærum kommune. Når det gjelder ansvarsforhold i forhold til råvannskilde og eventuelle hendelser her, er næringsmiddeltilsynets inntrykk at dette ikke er tilstrekkelig klarlagt beredskapsmessig. BV AS mener at råvannskilden er Bærum kommunes ansvar og at beredskapen er at man kontakter Bærum kommune før det evt iverksettes tiltak ved anlegget. For oss som tilsynsmyndighet er det helt innlysende at vannverket selv må iverksette umiddelbare tiltak (eksempelvis høyere klordosering) hvis det f.eks påvises elgkadaver ved vanninntaket, eller andre hendelser i råvannskilden inntreffer.

Også i forhold til utarbeidelse av beredskapsplaner, er det vist manglende forståelse for viktigheten og nødvendigheten av disse. Det er etter næringsmiddeltilsynets vurdering høyst nødvendig at alle aktører innen vannforsyningen til Bærum kommune får klarlagt helt tydelige ansvarsforhold og samordning av beredskapsplanene.

Når det gjelder drikkevannsforskriftens krav om opplysningsplikt til almenheten ved endringer i vannkvaliteten, har næringsmiddeltilsynet inntrykk av at ansvarsforholdene også her er noe uklare.

Vårt inntrykk ved de revisjoner som er foretatt, er at forståelsen for internkontroll er mangelfull og at den er dårlig implementert i organisasjonene.

Vår oppfatning er dessuten at den drikkevannsfaglige kompetansen i de to organisasjonene, f.eks innen kjemi, mikrobiologi, toksikologi m.v er lav, langt lavere enn andre vannverk av tilsvarende kompleksitet og størrelse.

Annet:

Det skal for ordens skyld nevnes at næringsmiddeltilsynet ennå ikke har foretatt revisjon av vannverket på Sollihøgda og vannforsyningssystemet (ledningsnett) i Bærum kommune. Begge disse vannforsyningssystemene er imidlertid godkjent ihht drikkevannsforskriftens bestemmelser og var opprinnelig planlagt revidert i høst. Pga permisjoner har imidlertid ikke næringsmiddeltilsynet kapasitet til å foreta revisjoner før i første del av år 2002.

Når det gjelder revisjonens forespørsel om kontaktperson i næringsmiddeltilsynet med kjennskap/kompetanse innenfor området, så vil det være undertegnede.

Konklusjon:

Til tross for de svakheter som er påpekt gjennom vårt tilsyns/revisjonsarbeide overfor vannverkene, er drikkevannskvaliteten ute på nettet stort sett i overensstemmelse med drikkevannsforskriftens krav. Tilstrekkelig hygienisk sikring, internkontroll, nødvendig fagkompetanse samt tilstrekkelig beredskap, er imidlertid elementer som må på plass i en så viktig næringsmiddelproduksjon som vannforsyning. Næringsmiddeltilsynet mener å se en bedre forståelse for dette nå, enn for et par år tilbake.

Vedlagt følger dokumentasjon og bakgrunnsmateriale som vi mener kan være av interesse i det forestående arbeidet. Dersom det er behov for ytterligere opplysninger, bistår vi gjerne med det.

Med vennlig hilsen

Karina Kaupang
Kommuneveterinær

Vedlegg: Div. dokumentasjon i forbindelse med Bærum Vann AS og ABV.